

ОБ'ЄДНАНА ЄВРОПА: ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ (ПОГЛЯД НА СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ДІАЛОГ)

У статті проаналізовано теорію та історію створення об'єднаної Європи, процес поглиблення й розширення європейської інтеграції, можливості й перспективи вступу в Європейський Союз України. Особливу увагу сконцентровано на з'ясуванні засад та рівні політичної і економічної підтримки Німеччини євроінтеграційним прагненням України.

Ключові слова: об'єднана Європа, Україна, Німеччина, європейська інтеграція, Європейський Союз, зовнішня політика, міжнародні відносини.

Зміни, які відбулися в Європі на рубежі ХХ–ХХІ ст., стали для неї доленосними. Оновлена сучасна Європа та багатополосний світ, як, утім, і природні чинники та національні інтереси, формують нову систему міжнародних відносин. У площину цих радикальних змін, посилення глобалізаційних процесів у світі впродовж двох останніх десятиліть лягають процеси поглиблення та поширення інтеграції в оновленій Європі. Нині об'єднана Європа є впливовим інтеграційним об'єднанням, до якого входять 27 країн континенту. Дана спільнота держав належить до Європейського Союзу, який вважається потужним геополітичним гравцем у світі. В зв'язку із неухильним процесом не лише поглиблення, але й розширення цього співтовариства, на порядок денний постає чимало питань, що торкаються не лише держав-членів об'єднання, а й країн-безпосередніх сусідів ЄС. Серед них визначення географічних меж інтеграційного об'єднання, перспективи для європейських країн пострадянського простору, зокрема, можливостей входження України до складу об'єднаної Європи.

З огляду на історію та практику будівництва об'єднаної Європи, варто завжди враховувати роль та значення позицій провідних держав цієї спільноти з тим, щоб скористатися їх підтримкою. Однією з держав-засновниць спочатку Європейських співтовариств, а потім – і нинішнього Європейського Союзу, була Федеративна Республіка Німеччина. ФРН практично завжди мала відчутний вплив на перебіг подій у повсютній історії континенту. Нині ця держава постає своєрідним локомотивом європейських інтеграційних процесів.

Зважаючи на виклики сучасної європейської інтеграції, особливо важливо проаналізувати теорію та історію створення об'єднаної Європи, процес поглиблення й розширення європейської інтеграції, а також можливості й перспективи долучення до європейської спільноти України. Окрім того, враховуючи особливу роль в сучасних міжнародних відносинах Німеччини, з'ясувати засади та рівень політичної й економічної підтримки з боку ФРН демократичних перетворень і євроінтеграційних прагнень України.

Історіографічна база в ракурсі сформульованої теми частково відображена в працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема, А. Кудряченка [1; 2], О. Олійник [3], Р. Кривоноса [4], М. Сороки [5], В. Солошенко [6], А. Мартинова [7], В. Химинця [8], В. Литвина [9], Н. Зарудної [10], В. Белова [11], Е. Гайкена [12], Р. Шеферса, [13], Г. Шредера [14] та інших. Серед наукових робіт, в яких розглядаються проблеми зовнішньої політики України, нашу увагу привернули дослідження С. Віднянського [15], С. Віднянського і А. Мартинова [16], Л. Чекаленка [17] та Ю. Щербака [18]. В контексті аналізу ролі України у функціонуванні потужних міжнародних організацій сучасності,

зокрема, Європейського Союзу та НАТО, особливою мірою прислужився навчальний посібник чернівецьких науковців: “Україна в міжнародних організаціях” [19]. Приємно відзначити вихід у світ колективної монографії науковців Інституту європейських досліджень НАН України у співробітництві з колегами інших наукових установ “Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього” [20] за редакцією доктора історичних наук, професора А. І. Кудряченка. Книга присвячена актуальним проблемам сходження незалежної Української держави в колі європейських країн, аналізу її можливостей, викликів і перспектив. Проблеми європейської інтеграції, механізмів впливу ЄС на посткомуністичні країни Центрально-Східної Європи висвітлені в збірнику праць за редакцією німецьких дослідників М. Яхтенфукса та Б. Колер-Кох “Європейська інтеграція” [21] та монографії американського політолога Мілади Анни Вахудової “Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму” [22]. Цінними в методологічному плані для розробки досліджуваної теми стали підручники, в яких висвітлені проблемні питання міжнародних відносин на сучасному етапі [23, 24].

Після закінчення Другої світової війни Уїнстон Черчілль охарактеризував Європу як “труду каміння, гробовище, землю чуми й ненависті” [25]. Півстоліття по тому Західна Європа стала островом миру та процвітання в спустошеному конфліктами та стражданнями світі. Тією успішною формулою, яку було використано для подолання руїни, стала інтеграція колись антагоністичних націй у союз, де вони мирно співіснують та конкурують. Формула багатонаціональної інтеграції передбачає поступове створення непомітних, але й численних зв'язків між націями-учасницями цього процесу. Ті взаємини полягають у спільних законах та спільних політиках, що регулюють економічну діяльність держав-членів і впливають на повсякденне життя їхніх громадян.

Розвиток європейської інтеграції є одним із найважливіших історичних процесів, який досяг апогею в другій половині ХХ ст. Водночас витоки ідеї єднання європейських народів мають тривалу передісторію. В основі еволюції ідеї єдиної Європи – від мрії й утопічних проєктів, які виношували одинаки, до ідейного руху й здійснення політичного проєкту – лежить багатовіковий досвід співіснування декількох десятків народів, які знаходяться на території, що становить навіть дещо менше 10 % заселеної території Землі.

Два перших трактати, що дійшли до нас, та, власне, містять теоретичні ідеї та заклики відносно необхідності створення єдиної християнської республіки, були написані ще на початку ХІV ст. Автором одного був паризький абат П'єр Дю Буа, інший належав перу великого італійського поета Данте Аліг'єрі.

А вже на початку 60-х років ХV ст. італійський гуманіст Сильвіо Пікколоміні, він же папа Пій ІІ, закликав паству до миру “у Європі – нашій батьківщині, нашому власному будинку, у нашого святого вогнища”. Впродовж ХV–ХVІІІ ст. з'явилися майже два десятки проєктів єдиної Європи. Проте лише після знаменитої промови із закликом до створення “Сполучених Штатів Європи”, виголошеної Віктором Гюго з трибуни Паризького конгресу пацифістів у серпні 1849 р., ця ідея стає девізом низки європейських організацій, включаючи 2-й Інтернаціонал (1889–1919) [20, с. 288]. Так, французький письменник прогнозував, що “настане день, коли ми побачимо два великих союзи – Сполучені Штати Америки і Сполучені Штати Європи, які скріплять дружбу рукоштовкуванням через океан” [26]. Для середини ХІХ ст. теорія створення Сполучених Штатів Європи, породжена демократією Північної Америки, була хорошою альтернативою феодально-монархічному європейству.

Наступним етапом руху за об'єднану Європу був період після Першої світової війни, оскільки під час і в перші післявоєнні роки чимало відомих інтелектуалів й державних діячів цілеспрямовано працювали над планами демократичного устрою нової післявоєнної Європи, однак вони не були втіленими в життя. Так, нереалізованими залишилися ідеї Т. Масарика про світову революцію, демократизацію і гуманізацію європейського континенту, так само, як і, до речі, ленінські проєкти світової пролетарської революції, кінцевою метою яких було б створення Об'єднаних штатів Європи [26]. Тому, відродження європейського об'єднувачого руху сталося у вересні 1930 р., коли міністр закордонних справ Франції

Аристид Бріан вніс на розгляд Ліги Націй Меморандум про організацію режиму Європейського федерального Союзу. Це була перша офіційна підтримка руху за єдину Європу з боку держави.

Подальшому розгортанню європейських ініціатив перервала Друга світова війна. На середину ХХ ст. Європа, що так довго визначала хід світової історії, виявилася мало дієздатною, лежала в палаючих руїнах. Як цілком влучно зазначають сучасні дослідники, “ланцюг потрясінь, що випали на її долю, менше, ніж на за п’ятдесят років, сприймався як плата за власну сліпоту, за ігнорування протиріч, які накопичувалися поступово в економічній, соціальній й політичній сферах, за нескінченне змагання войовничих “національних егоїзмів”, котрі діяли всупереч здоровому глузду й не рахувалися з жертвами” [20, с. 288–289]. В таких умовах перед провідними діячами Західної Європи поставало питання власного майбутнього. Відповідь залежала від того, чи зуміє європейська спільнота вирватися з безперспективного кола жорстоких війн, у якому перебував континент з кінця ХVІІІ до середини ХХ ст.

Таку ситуацію розуміли й чітко усвідомлювали чимало європейських політиків. Найбільш переконливо її оцінював, уже згадуваний нами, Уїнстон Черчілль. У своїй промові “Трагедія Європи”, виголошеній 19 вересня 1946 р. в університеті м. Цюрих, британський экс-прем’єр-міністр назвав Європу “джерелом християнської віри і християнської етики”, вказуючи, що причиною європейської трагедії стала “серія страхітливих націоналістичних суперечок”. “Якби народи Європи змогли об’єднати свої зусилля в устремлінні використати створений ними спільний спадок для загального добра, то для трьохсот або чотирьохсот мільйонів європейців настала б ера добробуту, процвітання і великих звершень”, – зазначав Черчілль. Відтак, єдині ліки, за словами впливового політика, – це “відтворити європейську родину”, “побудувати щось на кшталт Сполучених Штатів Європи”, і “першим кроком” до цього “повинно стати партнерство Франції й Німеччини” [25].

Промова Черчілля надихнула велику кількість людей. На той час рух за створення Сполучених Штатів Європи вже мав розвиток у Західній Європі. Тим самим прагнення до європейської єдності виявилось тією ідеєю, що змогла мобілізувати й інші сили, які готові брати участь у відродженні Західної Європи [20, с. 289]. Власне, вперше інтеграційні теорії отримали можливість реального втілення в практичну площину. У травні 1849 р. в Гаазі відбувся конгрес, що закликав західноєвропейські держави до створення “Європейського союзу”. Першим кроком до цієї мети стало заснування 5 травня 1949 р. міжнародної організації Ради Європи [19, с. 130], яка, проте, не володіла ні повноваженнями, ні інструментами будівництва “єдиної Європи”.

Пропаганда загрози радянського комунізму стала стимулом для консолідації західноєвропейських країн, які завдяки цьому змогли диференціювати другорядні розбіжності від стратегічних інтересів. За спогадами одного з ініціаторів європейської інтеграції Жана Монне, у Європі згустилась атмосфера холодної війни. Народи і їхні лідери були охоплені “психозом” неминучого протистояння. “Джерелом ризику, – згадував він, – усе ще була Німеччина, однак не тому, що небезпека виходила від неї, а тому, що вона стала ставкою в реванші інших, навіть позаєвропейських гравців” [20, с. 289].

9 травня 1950 р. міністр закордонних справ Франції Робер Шуман обнародував заздалегідь погоджений з німецьким федеральним канцлером Конрадом Аденауером текст (що увійшов в історію як Меморандум Шумана) офіційної пропозиції французького уряду та уряду ФРН заснувати Європейське об’єднання вугілля і сталі (ЄОВС). Варто зауважити, що автором інтеграційної стратегії й проекту створення франко-німецького співтовариства вугілля й сталі, став Жан Монне, який у 1947–1950 рр. обіймав посаду комісара з планування в уряді Франції. Це була подія, яка стала відправним пунктом наступного об’єднання Європи. Врешті, 25 травня 1957 р. в Римі було підписано договір про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС), до якого і ввійшла шістка країн-засновниць ЄОВС.

В 1973 р. до ЄЕС приєдналися Великобританія, Данія й Ірландія. Саме із вступом до співтовариства Великобританії було покладено початок диференціації інтересів і позицій у ЄЕС. Шістька країн-засновниць думала, що позитивний політичний ефект членства Великобританії переважить всі мінуси, пов'язані з очікуваними розбіжностями з Лондоном як з питань економічної інтеграції, так й у сфері міжнародних відносин.

Пізніше, в 1980-ті роки, Європа дев'яти країн, приймаючи до своїх лав Грецію, Іспанію й Португалію, оцінювала зростаючу неоднорідність об'єднання як витрати, що перекриваються політичними вигодами розширення географічних кордонів європейської демократії й об'єднаної Європи. Розбіжності національних інтересів, що посилювалися, вже тоді поставили на порядок денний питання щодо зміни моделі інтеграції. Звичайно, що відповідь була знайдена в концепціях, як-то: "інтеграція з різною швидкістю", "інтеграція з мінливою геометрією" тощо. Перша з них фактично стала офіційною доктриною після того, як Договір про створення Європейського союзу (Маастрихтський договір), підписаний у лютому 1992 р. [27], зафіксував право Великобританії й Данії не входити в створюваний ЄВС (економічний і валютний союз) і погодився з тим, що будь-яка група держав-членів може розвивати просунуте співробітництво, тобто, здійснювати програми поглиблення інтеграції, не оглядаючись на інших членів ЄС [20, с. 291]. Як слушно зазначає німецький історик Д. Лангевіше, що "ми є свідками народження нової Європи, однак і вона все ще складається з націй та національних держав, а національні ідентичності не так легко звести до єдиного європейського знаменника" [28].

Трансформаційні процеси, що відбулися на рубежі 80–90-х рр. ХХ ст. на постсоціалістичному просторі Центральної і Східної Європи, територія якого складала понад 1 млн кв. км, зумовлювали необхідність зміни менталітету, формування й укорінення національної самосвідомості, відновлення історичних традицій, відмови від орієнтації на євразійський простір на користь орієнтації на простір євроатлантичний. Керівники ФРН – федеральний канцлер Г. Коль і міністр закордонних справ Г.-Д. Геншер, розглядали підключення реформованих держав ЦСЄ до Європейського Союзу як історичний шанс на примирення, ліквідацію бар'єрів післявоєнного розколу Європи й на створення єдиної Європи. Така позиція Німеччини була продиктована, на думку російських дослідників, по-перше, тим, що в результаті розширення ЄС на Схід, ФРН втрачала своє небезпечне геополітичне положення форпосту Заходу, висунутого на Схід, по-друге, економічна й політична стабільність в країнах Східної Європи стала б тією передумовою, котра змусить населення цих країн залишатися вдома, а не прагнути на заробітки в багатшу Німеччину [11, с. 202–203]. Обережну позицію щодо розширення ЄС на Схід займала Франція, адже в результаті об'єднання Німеччини та реальної перспективи вступу до ЄС країн ЦСЄ, вона не бажала втрачати політичне лідерство на континенті [26].

Проте на той час домінуючою стала думка про необхідність приєднання до Європейського Союзу Австрії, Швеції та Фінляндії, які 1 січня 1995 р. стали членами ЄС [27]. Вона була цілком обґрунтованою для федерального канцлера Німеччини Гельмута Коля, який не бажав допустити невідповідного прискореного розширення ЄС на Схід, коли ще не було збалансовано наслідки об'єднання Німеччини.

Однак розширення ЄС на Схід і надалі стояло на порядку денному в контексті подальшого процесу європейської інтеграції. З цією метою Європейський Союз став активно розбудовувати відносини з країнами Центральної і Східної Європи й надавати підтримку процесам політичних та економічних перетворень. Уже в 1988 р. було встановлено дипломатичні відносини з Радою Економічної Взаємодопомоги й підписано першу угоду про торгівлю й співробітництво з Угорщиною. Через рік Європейська Комісія розпочала координацію економічної допомоги і заснувала програму економічно-технічної підтримки PHARE для Польщі й Угорщини. Надалі програму PHARE поширено й на інші країни ЦСЄ, а для держав колишнього Радянського Союзу створено аналог TACIS. Врешті, в квітні 1991 р. засновано Європейський банк реконструкції та розвитку.

Разом з тим, нові уряди країн ЦСЄ, які постали після розпаду радянської системи, стали вимагати конкретних перспектив на вступ до ЄС. Проте, такі прагнення наштовхнулись на відмови з боку переважної більшості членів Союзу. Натомість країнам ЦСЄ було запропоноване асоційоване членство. Перші “Європейські угоди” підписали в грудні 1991 р. з Польщею, Угорщиною і Чехословаччиною. Угоди “Про асоційоване членство” передбачали: встановлення зони вільної торгівлі для промислових товарів і гармонізацію відповідного законодавства країн ЦСЄ з правовими нормами ЄС, а також здійснення закономірного політичного діалогу щодо питань зовнішньої політики.

Вже в червні 1993 р. у Копенгагені Європейська Рада представила основні критерії членства в ЄС для країн ЦСЄ: існування стабільних демократичних інституцій, ефективне функціонування ринкової економіки, конкурентоспроможність на внутрішньому ринку Союзу. Крім того, важливою передумовою було названо внутрішню готовність ЄС до прийняття нових членів [30, с. 358].

Розширення на Схід вказує на важливість колективних ідей (ідентичності, цінності, норми) для інтеграції Європи. На засіданні Європейської Ради в Страсбурзі ще в грудні 1989 р. керівники держав та урядів проголосили: “Ми передамо солідарні почуття всіх людей Спільноти, коли висловимо нашу глибоку радість з приводу тих змін, які зараз відбуваються... Ці зміни дають підстави для надії, що поділ Європи можна подолати” [30, с. 366]. Такий загальноєвропейський заклик Спільноти в період змін у Східній Європі був, однак, не більш, ніж певний церемоніал, інструмент ствердження ідентифікації й легітимації. Країни ж Центрально-Східної Європи вимагали не лише широкої підтримки їхніх ліберально-демократичних трансформацій, а й інтерпретували подолання поділу Європи як недвозначну перспективу щодо вступу, чого до завершення конфлікту Схід-Захід не містила жодна заява ЄС.

Стратегія аргументації країн ЦСЄ полягала в тому, щоб презентувати себе як частину колективу, якому притаманна ідентичність ЄС, конституювати розширення як питання принципів і цінностей й трактувати відмову від розширення на Схід як зраду цим принципам і цінностям. Як перший крок, держави ЦСЄ стали апелювати до пан’європейської, ліберальної колективної ідентичності Спільноти й наполягали на власному праві поділяти цю ідентичність. Наступним кроком представників ЦСЄ стало визначення розширення як питання цінностей і сутності Спільноти. Озброєні такою дефініцією, ці держави аргументували тим, що рішення про розширення не може прийматись на основі окремих державних інтересів або з точки зору прибутків і витрат (адже на розподіл преференцій країн-членів ЄС, поділивши їх на “рушіїв” та “гальмівників” щодо розширення на Схід, впливали такі чинники, як географічне розташування до країн ЦСЄ, а також економічні та геополітичні інтереси в цьому регіоні – О. В.). Слід зазначити, що західна історіографія чимало уваги присвятила мотивам розширення ЄС на Схід. Так, американський політолог Мілада Анна Вахудова в монографії “Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму” наводить думки таких науковців як К. М. Фірке, Антьє Вінера, Ульриха Седелмаєра, Франка Шиммельфенніга та інших щодо пріоритетності мотивів, якими керувалися країни-члени співтовариства у відборі нових кандидатів до ЄС. Сама ж дослідниця схиляється до думки, що “ліберальні норми ЄС лише підсилили дію матеріальних інтересів в ухваленні рішення про розширення, але вони безумовно відіграли важливу роль в інших випадках, як-от, задаючи параметри передвступного процесу та впливаючи на зміст вимог до членства ЄС” [22, с. 277].

Тривалий процес дії важелів впливу ЄС для посткомуністичних країн Центрально-Східної Європи завершився найбільшим за всю історію Євросоюзу розширенням. 1 травня 2004 р. членами ЄС стали Польща, Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Словенія, Кіпр, Мальта, Естонія, Литва, Латвія, а вже 1 січня 2007 р. його лави поповнили Болгарія та Румунія [29]. Після вказаних розширень ЄС об’єднує 27 держав, поєднуючи майже всю Європу – від Атлантики до Співдружності незалежних європейських держав. Сформовано економічний і валютний союз (ЕВС) з єдиною валютою й досить твердою координацією

економічної політики його країн-членів. На світовій арені Євросоюз виступає як другий за потужністю економічний центр (83% ВВП США) і один з важливих учасників у системі міжнародних відносин.

У цьому контексті постає чимало питань, зокрема, які перспективи членства в ЄС країн, що не входять до групи нових членів і офіційно визнаних кандидатів та протокандидатів? Які шанси на будівництво об'єднаної Європи має Україна? Адже із часу здобуття нашою державою незалежності її інтеграція до Європейського Союзу стала одним з головних політичних та економічних пріоритетів. Підкреслимо, що Україна ще в “Основних напрямках зовнішньої політики України”, затверджених Верховною Радою в 1993 р., чітко сформулювала прагнення поповнити сім'ю європейських країн і ввійти до європейського простору [31, с. 94–96]. На рубежі століть, коли в практичну площину постало питання входження до ЄС країн ЦСЄ, Україна, практично, одна з держав пострадянського простору чітко ставила мету вступити до Євросоюзу. Адже для трьох країн Балтії це питання було практично вирішеним, Білорусь і РФ не ставили в практичну площину таких амбітних планів, а Молдова через ускладнення з Придністровською республікою не могла наполягати на інтеграції до ЄС.

Сходження незалежної України, утвердження її нової якості на континенті було активно підтримано Федеративною Республікою Німеччиною, яка є одним із засновників, та найбільшим донором Європейського Союзу. Саме Німеччина була вирішальною мірою причетна до укладання Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом (УПС), підписаної в червні 1994 р. Спираючись на Угоду про партнерство і співробітництво між ЄС та нашою державою, (яка набрала чинності в березні 1998 р.), виходячи із цивілізаційного вибору, сповідуючи європейські демократичні цінності, а також з метою реалізації стратегічного курсу на європейську інтеграцію і створення передумов для набуття Україною членства в Євросоюзі, в червні 1998 р. Указом Президента України було затверджено Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу. У документі зазначалося, що ЄС у процесі свого розвитку досяг “високого рівня політичної інтеграції, уніфікації права, економічного співробітництва, соціального забезпечення та культурного розвитку” [32].

Німеччина постійно надавала підтримку Україні в її намірі інтегруватися до європейських політичних та економічних структур. Так, Федеральний канцлер Німеччини Г. Коль започаткував у Європейському Союзі дискусію про неповне членство в ньому нашої держави, щоб на практиці розпочати реалізацію її входження до нього.

Найважливішим успіхом у зовнішньополітичній діяльності України було прийняття її до Ради Європи 9 листопада 1995 р., авторитетної міжнародної організації на континенті. Ця позиція започаткувала новий етап історичного поступу України, визнання значущості демократичних засад, перетворень і перспектив розвитку. Прийняття до Ради Європи означало автоматичне приєднання до Європейської конвенції з прав людини, яка вважається взірцем з даного кола проблем [2, с. 137]. Цей зовнішньополітичний успіх України став можливим завдяки сприянню ФРН, на чому наголошував під час візиту до України у вересні 1996 р. Федеральний канцлер ФРН Г. Коль. Зокрема, він зазначив: “Німеччина особливо сприяла залученню України в європейські та міжнародні відносини. Ми робитимемо це і в майбутньому. Україна не потрапить у зону непевності стосовно політики чи політики безпеки” [3, с. 2]. Наголошуючи на успіхах України у зовнішньополітичній сфері Г. Коль підкреслив, що сьогодні Україна є шановним членом Ради Європи. Вона пов'язана з Європейським Союзом Угодою про партнерство і співробітництво. Попри це, Україна активно співпрацює над програмою “Партнерство заради миру” Атлантичного блоку. В такий спосіб Німеччина прилучається до розбудови нового ладу безпеки Європи.

Підтримку Україні з боку ФРН в напрямку інтеграції до європейських і євроатлантичних структур висловив федеральний президент Р. Герцог під час першого державного візиту до нашої держави 4–6 лютого 1998 р., зазначивши, що Україна здатна з

часом досягти стандартів Європейського Союзу, зокрема в галузях економіки, прав людини, і в цьому вона може розраховувати на допомогу Німеччини [33, с. 10].

Слід підкреслити, що дієвою підтримкою з боку офіційних кіл об'єднаної Німеччини євроінтеграційних прагнень України стала і запроваджена якісно нова форма двосторонніх відносин наших держав – політичні консультації на найвищому рівні, започатковані в травні 1998 р. у Бонні. Перші українсько-німецькі міждержавні консультації під головуванням президента України Л. Кучми та федерального канцлера Г. Коля пройшли в урядовій резиденції Петерсберг. Під час консультацій українська сторона підтвердила незмінність курсу на здійснення демократичних перетворень і ринкових реформ. З боку німецького керівництва була підтверджена однозначна підтримка України як важливої складової європейської спільноти. Під час зустрічей міністрів закордонних справ детально обговорювалися шляхи співпраці обох держав у процесах європейської інтеграції та з інших міжнародних питань.

На других українсько-німецьких міждержавних консультаціях під головуванням президента України Л. Кучми та федерального канцлера Г. Шредера в липні 1999 р. в Києві була підтверджена життєздатність і ефективність започаткованої з попереднім урядом ФРН якісно нової форми співпраці. Ці консультації стали найбільш представницькою зустріччю політичного керівництва двох держав за всю попередню історію двосторонніх відносин. У них взяли участь керівники десяти українських і семи німецьких федеральних міністерств [20, с. 338].

Під час зустрічей президента України та федерального канцлера наголошувалося, що розвиток міждержавних консультацій є виявом налаштованості України й Німеччини на стабільне і в перспективі стратегічне партнерство, а також є новим щаблем сходження двох держав до єдиної Європи XXI століття. Сторони підсумували двосторонню роботу в питанні інтеграції України до Європейського Союзу, зокрема, була висловлена вдячність за підтримку Німеччиною позиції України щодо реалізації її стратегічного курсу на поступову інтеграцію до ЄС впродовж головування ФРН у цьому об'єднанні в першій половині 1999 р. Зазначалося, що Німеччина за цей час зробила значний внесок у поглиблення стосунків між Україною та Євросоюзом, покращення взаєморозуміння сторін, за головування ФРН була розроблена Спільна стратегія ЄС щодо України. Щоправда, дана Стратегія була прийнята вже на Гельсінському саміті ЄС (10–11 грудня 1999 р.) [34].

Варто зауважити, що наступні міждержавні політичні українсько-німецькі консультації довели свою значимість та доцільність, а також показали відданість політичного керівництва ФРН намірам сприяти нашій державі в реалізації курсу на європейську інтеграцію. В цьому контексті важливою була заява федерального канцлера Г. Шредера на четвертих консультаціях, що проходили 6 грудня 2001 р. у Києві: “Ми підтримуємо процес наближення України до Європейського Союзу, оскільки це відбувається і в наших інтересах. Наближення здійснюватиметься через інститути нової концепції партнерства, але через деякий час Україна має отримати й можливість асоційованого членства в ЄС” [14, с. 2]. А під час п'ятих українсько-німецьких консультацій німецька сторона запевнила в допомозі Україні зі вступом до Світової організації торгівлі та з подоланням уже існуючих проблем. Г. Шредер заявив про свій намір підтримати Україну в її прагненні отримати від ЄС статус держави з ринковою економікою, як тільки нею буде виконано всі необхідні для цього передумови.

Однак тодішній комісар Європейської комісії з питань розширення ЄС Г. Ферхойген закликав не приймати до єдиної Європи країни, які вважаються буферними. Україна в таких умовах розглядалась як “санітарна зона” між Європейським Союзом та Росією, а Туреччина – між ЄС та ісламським світом. У свою чергу, Україна намагалась довести, що без неї Європа не може вважатися цілісною [9, с. 112].

У жовтні 2003 р. в Ялті відбувався черговий саміт Україна–ЄС. Україні замість чіткого графіка підготовки угоди про асоційоване членство було запропоновано співробітництво у форматі “ширшої Європи” [35]. Зазначений проект розглядався як своєрідний паліатив на період до президентських виборів в Україні.

Труднощі просування України до чисельно зростаючої об'єднаної Європи, а також відчутне охолодження українсько-німецьких відносин, що відбилося й на можливостях реалізації заходів підтримки з боку Німеччини, пояснюються як внутрішньополітичними, так і зовнішньополітичними чинниками. Досить лише назвати касетний та кольчужний скандал в Україні, а також навколо її політичних керівників, величезну повільність та дострокові парламентські вибори й переформатування коаліції у ФРН [20, с. 339]. Усе це, як і значне розширення та природне наростання ускладнень з поглибленням інтеграційних процесів у ЄС, відтермінували формування консолідованої позиції до українських прагнень та відповідних бачень і напрацювань щодо них у Німеччині.

Пожвавлення українсько-німецьких відносин щодо євроінтеграційних питань відбулося після перемоги В. Ющенка на президентських виборах у грудні 2004 р. Вже в лютому 2005 р. у Брюсселі був підписаний План дій Україна–Євросоюз, що є формальним початком наступного етапу реалізації євроінтеграційної стратегії України. Під час візиту до Берліну 9 березня 2005 р. В. Ющенко, виступаючи на спеціальному засіданні німецького парламенту, визнав необхідність поетапного виконання положень Плану дій Україна–Європейський Союз, який замінив Спільну стратегію Євросоюзу щодо України, ухвалену в 1999 р., й розрахований на перспективу подальшого поглиблення економічного і частково соціального вимірів європейської інтеграції України [19, с. 626]. Зі свого боку, канцлер ФРН Г. Шредер запевнив у подальшому сприянні з боку ФРН інтеграційним прагненням України. Слушними для України стали й запевнення керівника МЗС ФРН Й. Фішера відносно того, що Німеччина підтримує поступове зближення України з ЄС через отримання статусу країни з ринковою економікою, набуття членства в СОТ, завдяки виконанню Плану дій Україна–Євросоюз, а також укладення нової посиленої угоди після закінчення чинності УПС [20, с. 340].

Після парламентських виборів у 2005 р. в Німеччині було сформовано “велику коаліцію” в складі консерваторів (ХДС/ХСС) та соціал-демократів (СДПН), до коаліційної угоди було внесено окреме положення щодо підтримки процесу демократичних і економічних реформ в Україні, поглиблення відносин між нашою державою і ЄС. Проте, за канцлерства А. Меркель динаміка українсько-німецьких відносин почала знижуватися. Так, у лютому 2006 р. в промові на 42-й Мюнхенській конференції з політики безпеки “Європа та Сполучені Штати: відновлення трансатлантичного партнерства” в рамках розгляду стратегічного концепту НАТО, А. Меркель, зокрема, приділила увагу Україні та Грузії, зазначивши: “Перспектива членства в НАТО України та Грузії не має бути автоматичною реакцією” [20, с. 340–341]. Говорячи про перспективи членства нашої держави в ЄС, депутат бундестагу М. Меккель стверджував, що він особисто переконаний, що Україна належить Європі, однак, якщо Київ підніме питання членства зараз, то отримає одну відповідь – “ні”. На його думку, наша країна ще далека від виконання так званих Копенгагенських критеріїв. Можемо погодитися із твердженням співробітника Лондонської школи економіки і політичних наук П. Ханни, який відверто зазначає, що “Україна поки що надто велика та надто бідна країна для вступу до ЄС, але вже не надто радянська” [20, с. 341, 375].

Перша офіційна зустріч А. Меркель і В. Ющенка відбулася лише в лютому 2007 року. Наш Президент у Берліні запевнив, що в Україні з розумінням ставляться до дещо скептичних настроїв у ЄС відносно подальшого розширення. “Ми це розуміємо і поважаємо. Україна хоче бачити ту кінцеву мету, до якої вона має йти, і це – членство в ЄС. Ми переконані, що Європейський Союз потрібен Україні не менше, ніж Україна – Євросоюзу” [36], – зазначив він. На переконання глави Української держави, Європейському Союзу сьогодні бракує інформації про Україну, внаслідок чого українські можливості залишаються недооціненими. Україна має стати складовою європейського енергетичного ринку, який ґрунтується на колективній співпраці.

За оцінкою аналітиків і прихильників України, головування ФРН в ЄС у першій половині 2007 р. не вирішило проблем щодо активної підтримки євроінтеграційних прагнень України. Як зауважив відомий німецький політолог В. Шнайдер-Детерс: “Федеральне

міністерство закордонних справ Німеччини запропонувало лише політику сусідства зі знаком “плюс”, маючи неприкритий намір запобігти виникненню вакууму між ЄС і Росією” [20, с. 341–342].

Підкреслимо, що в 2004 р. Європейська комісія підготувала пропозицію специфічного підходу Європейського Союзу до країн, що залишилися поза процесом розширення, але мають спільний сухопутний чи морський кордон з ЄС. Мова йде про Європейську політику сусідства (ЄПС), офіційна мета якої полягає в запобіганні створення нових ліній поділу в Європі, в покликанні сприяти утворенню своєрідного “кола друзів”, тобто, держав, близьких з політичного, економічного, цивілізаційного поглядів Європейському Союзу. Втім, ЄПС не передбачає можливості членства держав, віднесених до категорії сусідів, в тому числі й України. Росія, хоча й є сусідом ЄС, відмовилася від участі в Європейській політиці сусідства. Водночас ЄПС не стала альтернативою подальшому розширенню ЄС, адже в 2005 р. розпочали переговори про вступ Македонія, Хорватія, Туреччина, а в грудні 2008 р. Чорногорія подала офіційну заяву про набуття членства в Євросоюзі. Албанія також подала офіційну заяву на вступ до ЄС. Врешті, на перешкоді подальшому стрімкому продовженню цього процесу опинилася, як зазначають українські дослідники, по-перше, “втома” Євросоюзу від попередніх великих хвиль розширення (в 2004 р. та 2007 р. до ЄС приєдналося 12 країн – О. В.), й, по-друге, світова економічна криза, що поставила під сумнів дієздатність ключового принципу, задіяного в процесі розширення Євросоюзу та пов’язаного з практичною солідарністю. Тому тактика ЄС полягає у створенні поясу навколо себе шляхом поширення демократії, політичної стабільності та долучення до простору соціально-економічного добробуту [20, с. 368].

В контексті змістовного та інституційного доповнення Європейської політики сусідства ФРН у 2006 р. ініціювала оновлення Східної політики ЄС, що мала сприяти залученню до ЄПС Росії, а також активізувати політику ЄС на Кавказі та в Центральній Азії. Німеччина пропонувала втілити наведену концепцію у вигляді так званої ініціативи “ЄПС⁺”, що, зокрема, передбачає запровадження механізму “розширеної асоціації” для держав, які прагнуть набути членства в ЄС. Проте німецька ініціатива “ЄПС⁺” (як і ЄПС), не передбачає визначення перспективи членства в ЄС. Зокрема, щодо політики євроінтеграції України пропонується нова форма відносин – “тісна співпраця” – як проміжна фаза між чинною “політикою сусідства” і повноправним членством у ЄС. Зважаючи на критику такої ініціативи в Україні, необхідно зазначити, що “ЄПС⁺” загалом відповідає поступальному характеру розвитку відносин України з ЄС [37]. Єдине, що можна зауважити щодо ризиків асоційованого членства (асоціації), це “мінорний прецедент” з Туреччиною, коли цей механізм створив передумови для політичної стагнації інтеграційного процесу.

В подальшому українська сторона, ймовірно, недооцінюючи реальність і відповідні переваги секторальної інтеграції, якої дотримувалися в Німеччині, навіть зі значними запереченнями МЗС, віддала перевагу новій політиці ЄС, сформульованій 26 травня 2008 р. як “Східноєвропейське партнерство” з шістьма країнами СНД – Україною, Азербайджаном, Грузією, Білорусією, Молдовою та Вірменією. Декларованою кінцевою метою “Східного партнерства” мало бути скасування візового режиму та створення зони вільної торгівлі. Про набуття членства після реалізації проекту в документі не йшлося, а відтак реалізовувати “Східне партнерство” пропонувалося в рамках політики сусідства.

Втім, важко не помічати оцінок Європейської політики сусідства представниками української громадськості та експертного середовища. Зокрема, вітчизняний публіцист і культуролог М. Рябчук, небезпідставно вважає, що ЄПС “радіше виключає Україну з Європи, ніж сприяє її включенню”. В ідеалі має діяти принцип інтеграції. “Для більшості українців заперечення їхньої європейської перспективи є фактично запереченням їхньої ідентичності, символічним заштовхуванням їх назад у російську Євразію” [20, с. 372–373].

Відсутність політичних консультацій між Україною й Німеччиною на вищому рівні, активна протидія Берліна й Парижа приєднанню Києва до Плану дій щодо членства в НАТО на саміті Альянсу в Бухаресті в квітні 2008 р. дали підстави говорити про охолодження

українсько-німецьких відносин і затьмарення перспектив наближення України до ЄС. У Німеччині початок переговорів про створення зони вільної торгівлі обумовлювали підписанням протоколу про вступ України до СОТ. Врешті, 16 травня 2008 р. Україна офіційно стала 152-членом Світової організації торгівлі [38].

Прохолодність у двосторонніх взаєминах, відчутне зниження підтримки України, її євроінтеграційних прагнень з боку ФРН, здавалося, мав би згладити довгоочікуваний перший візит федерального канцлера А. Меркель до Києва 21 липня 2008 р. Однак атмосфера протистояння між владними інститутами в Україні, завищені очікування глави держави та позиція канцлера унеможливили досягнення бажаного психологічного прориву. Канцлер, у відповідь на амбітні заяви В. Ющенка щодо майбутньої угоди і членства в інтеграційному об'єднанні, погодилася з тим, що “майбутню посилену угоду Україна–ЄС можна охарактеризувати як угоду про асоціацію, і це дуже важливий крок. Тільки не слід плутати це з перспективами членства в Євросоюзі”. За її твердженням, “їдеться про інтеграцію, зокрема – економічну, а не про членство” [20, с. 342]. Втім, А. Меркель висловила зацікавленість Німеччини у відносинах з Україною як економічного, так і загальнополітичного характеру.

Як слушно зазначає українська дослідниця В. Солошенко, “... на рівень політичного взаєморозуміння і підтримки європейського курсу з боку офіційних кіл Німеччини мали негативний вплив так звані кризові явища у відносинах Києва з Москвою щодо оцінок історичного минулого, позиціонування в рамках СНД, а особливо – пов'язаних з транзитом енергоресурсів до ФРН й інших держав Європи. Ці явища недодавали оптимізму щодо виходу на вже втрачений рівень політичної співпраці України з об'єднаною Німеччиною” [20, с. 343].

Отже, в політико-дипломатичному вимірі інтеграційного поступу України до ЄС спіткала низка невдач. Амбітної мети, яка ставилася в Стратегії інтеграції України до ЄС, – досягнення асоційованого членства в 2007 р. – не вдалося реалізувати. Чинність Угоди про партнерство і співробітництво офіційного Києва й Брюсселя, як головного правового документу в обоїпільних відносинах, закінчилася в березні 2008 р. Окрім того, держава, яка впродовж тривалого часу надавала підтримку Україні в інтеграційному процесі, з приходом до влади “великої коаліції” на чолі із А. Меркель проводить в цьому питанні суто прагматичний курс, що лягає в площину її власних пріоритетів та бачень всієї східноєвропейської політики Німеччини цього періоду. Це стосується і загальноєвропейського процесу, відносин з Росією та іншими країнами СНД.

Однак події, що відбуваються нині, додають оптимізму й привносять нові можливості щодо посилення підтримки Німеччиною та ЄС євроінтеграційних прагнень України. По-перше, переформатування урядової коаліції у ФРН в результаті парламентських виборів 27 вересня 2009 р., на яких перемогу отримали блок партій ХДС/ХСС та вільні демократи (ВДП). У передвиборчій програмі Вільної демократичної партії було офіційно визнано право України претендувати на членство в Європейському Союзі. Це записано в програмі партії, представник якої 28 жовтня 2009 р. став віце-канцлером та очолив міністерство закордонних справ ФРН. По-друге, новий президент України В. Янукович під час свого візиту до Брюсселя, зазначив, що європейська інтеграція залишається ключовим пріоритетом зовнішньої політики України [39]. В свою чергу, голова Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу та президент Європарламенту Єжи Бузек привітно зустріли той факт, що свій перший закордонний візит В. Янукович здійснив саме до Брюсселя – столицю об'єднаної Європи, називаючи його “важливим сигналом” [40–41]. Що важливо, за такими гучними словами пульсує реальна робота, яку в найближчій перспективі повинна зробити Україна. 25 лютого 2010 р. Європарламент обнародував резолюцію щодо України, в якій, зокрема, міститься пункт про можливість Києва претендувати на членство в ЄС [42]. Нагадаємо, що на порядку денному ще з березня 2008 р. імперативно стоїть розробка нового політико-правового документу, який би регламентував відносини України та ЄС. На саміті Україна–ЄС, який проходив у Парижі 9 вересня 2008 р. Україна, хоча й не отримала гарантій вступу в ЄС, але

було схвалено, що новий документ буде називатися “Угода про асоціацію”. Тепер, коли ЄС дав Україні зелене світло відносно можливості вступу до співтовариства, можна сподіватися, що євроінтеграційний поступ нашої держави отримає нове дихання. Важливими елементами договору про асоціацію в рамках Україна–ЄС, які планує розв’язати нова влада, є: створення зони вільної торгівлі та розробка і реалізація спільної “дорожньої карти”, спрямованої на запровадження взаємного безвізового режиму між Україною і ЄС [42].

Таким чином, на рубежі 50-х рр. минулого століття потужним імпульсом стала ідея об’єднання Західної Європи. Однак “єдина Європа” – це не ЄС-15 і навіть не ЄС-27. Це – Європа, що включає в себе країни, розташовані в її східній частині, зокрема, Росію, Україну, Білорусь, Молдову та інші країни. Тож на сучасному етапі європейської інтеграції стоїть важливе завдання, яке не поступається тому, що стояло свого часу перед батьками-засновниками Європейського співтовариства більше півстоліття тому. І, як слушно зазначає український дослідник Р. Філоненко, на шляхах до його вирішення вже в найближчій перспективі інтеграція може знайти сучасний, значно більш захоплюючий проект [20, с. 299]. Крім того, особливо важливо, щоб і надалі європейський зовнішньополітичний курс України, знаходив розуміння і підтримку потужних європейських держав, зокрема, Німеччини. Адже, країна, вражена багаторічним існуванням Берлінського муру, повинна сприяти унеможливленню поділу Європи. І від неї, великою мірою, а також від, власне, української нації, політичної волі її керівників, й буде залежати наскільки Європа буде єдиною і нерозділеною та, яку роль в ній буде відігравати Україна.

Список використаних джерел

1. *Кудряченко А.* Україна – Німеччина: вектор співдії // Віче. – 1993. – № 7. – С. 149–157. 2. *Кудряченко А.* Зовнішньополітичні засади незалежної України // Віче. – 1996. – № 8. – С. 137. 3. *Олійник О.* Україна – Німеччина: разом до нової Європи // Урядовий кур’єр. – 1996. – № 166–167 (861–862). – С. 1–3. 4. *Кривонос Р.* Інтеграція велить не квапитись і не впадати у відчай // Віче. – 1996. – № 12. – С. 101. 5. *Сорока М.* Етапна подія на шляху співпраці. Українсько-німецькі консультації в оцінках і коментарях // Урядовий кур’єр. – 1998. – № 103 (1287). – С. 5. 6. *Солошенко В.* Україна – Німеччина: становлення і розвиток політичних відносин // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2001. – Вип. 52. – С. 69–73. 7. *Мартинов А.* Українсько-німецькі відносини на межі XXI ст.: попередні підсумки і перспективи // Науковий вісник дипломатичної академії. – Вип. 7. – К., 2002. – С. 229–242. 8. *Химинець В.* Українсько-німецькі політичні відносини на початку XXI ст. // Міжнародні зв’язки України: наукові пошуки і знахідки. – Вип. 14: Міжвідомчий збірник наукових праць / Відп. ред. С. В. Віднянський. К., 2005. – С. 91–100. 9. *Литвин В.* Сучасний стан українсько-німецького співробітництва // Литвин В. Україна: Європа чи Євразія. – К., 2004. – С. 200–232. 10. *Зарудна Н.* Про “стіну”, бар’єри та перспективу // День. – 2009. – 5 листопада. – С. 3. 11. *Германія.* Вызовы XXI века / Под. ред. В. Б. Белова – М.: Издательство “Весь Мир”, 2009. – 792. (Старый Свет – новые времена). 12. *Гайкен Е.* На головних напрямках стабілізації // Політика і час. – № 12. – С. 4–9. 13. *Шеферс Р.* Поняття нейтралітету не пасує до XXI століття // День. – 2006. – 7 листопада. – С. 3. 14. *Шредер Г.* Німеччина підтримує Україну на шляху до ЄС // Голос України. – 2003. – 5 червня. – С. 2. 15. *Зовнішня політика України в умовах глобалізації.* Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / Відп. ред. С. В. Віднянський – К.: Генеза, 2004. – 616 с. 16. *Віднянський С., Мартинов А.* Еволюція зовнішньої політики України (1991–2006 рр.) // Український історичний журнал. – 2006. – № 4. – С. 32–51. 17. *Чекаленко Л.* Зовнішня політика України. – К., 2006. – 712 с. 18. *Щербак Ю.* Українські проблеми та російський фактор // День. – 2009. – 19 березня. – С. 4. 19. *Макар Ю. І., Гдичинський Б. П., Макар В. Ю., Попик С. Д., Ротар Н. Ю.* Україна в міжнародних організаціях: Навчальний посібник / За ред. Ю. І. Макара. – Чернівці: Прут, 2009. – 880 с. 20. *Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього* / За редакцією доктора історичних наук, професора А. І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. 21. *Європейська інтеграція* / Уклад.: М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; Пер. з нім. М. Яковлева. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 394 с. 22. *Вахудова Анна Мілада* Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму / Пер. з англ. Тараса Цимбала. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2009. – 379 с. 23. *Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 роки):* Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. К.: Либідь, 2001. – 624 с. 24. *Мальський М. З., Мацяш М. М.* Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 461 с. 25. *Две Европы сэра Уинстона Черчилля* // <http://newspire.eu/article/2009/01/30/> 26. *Віднянський С. В., Мартинов А. Ю.* Об’єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2009. – 376 с. // http://www.history.org.ua/index.php?urlrcnt=LiberUA/select_PDF.php&isbn=978-966-02-5494-7 27. *Підписання Маастрихтського договору. Утворення ЄС* // <http://politics.ellib.org.ua/pages-351.html> 28. *Лангевіше Д.* Нація, націоналізм, національна держава в Німеччині і в Європі. – К., 2008 // <http://libra.in.ua/node/446> 29. *Історія*

створення ЄС // <http://www.eurocenter.vn.ua/p9.php> 30. Франк Шиммельфенніг Розширення на Схід: стратегічна дія та колективні ідеї // Європейська інтеграція / Уклад.: М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; Пер. з нім. М. Яковлева. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – С. 357–377. 31. Основні напрями зовнішньої політики України, схвалені Верховною Радою України 2 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1993. – № 33; // Політика і час. – 1993. – № 7. – С. 94–96. 32. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу. – Сайт МЗС України – Публікації <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publikation/print/2823.htm> 33. Німецький президент відвідав Україну. До сучасної історії двосторонніх відносин // Українське слово. – 1998. – № 6 (2903). – С. 10. 34. Грищенко К. Спільна європейська політика безпеки та оборони: проблеми формування й перспективи реалізації // http://www.niurr.gov.ua/ukr/publishing/panorama4_2000/grisch_6.htm 35. Друга Ялта – саміт Україна–ЄС // <http://vybory.org/articles/122.html> 36. Прес-служба Президента України Віктора Ющенка. 8.01.2007 // <http://war.president.gov.ua/news> 37. Європейська політика сусідства та потенціал нової посиленої угоди Україна–ЄС як чинники європейської інтеграції України // <http://www.niss.gov.ua/Monitor/November/4.htm> 38. <http://unian.net/ukr/news/news-340624.html> 39. Янукович В. Євроінтеграція являється ключевим пріоритетом для України // <http://www.rbc.ua/rus/top/show/v> 40. Европа полностью поддерживает президента В. Януковича и его деятельность по стабилизации ситуации на Украине – Ж. Баррозу // <http://www.prime-tass.ru/news/0/%7B865EE267-BC96-426D-8101-38C8277DDCE6%7D.uif> 41. Бузек обіцяв Януковичу, що ЄС допоможе Україні впоратися з кризою // <http://www.unian.net/ukr/news/news-365306.html> 42. Янукович В. Україна получит безвизовый режим и зону свободной торговли с ЕС через год // <http://www.rbc.ua/rus/top/show/v>

Оксана Валион

ОБЪЕДИНЕННАЯ ЕВРОПА: ТЕОРИЯ, ИСТОРИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ УКРАИНЫ (ВЗГЛЯД НА СОВРЕМЕННЫЙ УКРАИНСКО-НЕМЕЦКИЙ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫЙ ДИАЛОГ)

В статье проанализировано теорию и историю создания объединенной Европы, процесс углубления и расширения европейской интеграции, возможности и перспективы вступления в Европейский Союз Украины. Особое внимание сконцентрировано на изучении принципов и уровне политической и экономической поддержки Германии евроинтеграционных устремлений Украины.

Ключевые слова: объединенная Европа, Украина, Германия, европейская интеграция, Европейский Союз, внешняя политика, международные отношения.

Oksana Valion

THE UNITED EUROPE: THEORY, HISTORY AND PROSPECTS FOR UKRAINE (THE VIEW ON MODERN UKRAINIAN-GERMAN EUROPEAN INTEGRATION DIALOGUE)

The article deals with the theory and history of the united Europe formation, the process of broadening and deepening of European integration, the possibilities and prospects for Ukraine to become the member of European Union. Special attention is paid to different levels of political and economic support of Germany for European integration aspirations of Ukraine.

Key words: united Europe, Ukraine, Germany, integration, European Union, foreign policy, international relations.